

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

студент гр. Е-01 Пронікова Ж. С.

Бюджетне фінансування галузі освіти стає більш вагомим, так як більшість людей усвідомлюють, що освіта – це основа розвитку особистості, нації та держави. Вона є визначальним чинником політичного, соціально-економічного, культурного та наукового розвитку суспільства. Освіта є тим стратегічним ресурсом, може поліпшити добробут людей, зміцнити авторитет і конкурентоспроможність держави на міжнародній арені.

Пріоритетним завданням держави є забезпечення доступності здобуття якісної освіти для всіх громадян. Але стан фінансування освіти в Україні залишається критичним. Кризи в економіці, дефіцит державного бюджету зумовлюють функціонування освіти за принципом обмеженості бюджетного фінансування.

Оскільки України обрала модель розвитку економіки, засновану на знаннях, то інвестиції у сферу освіти, беззаперечно, є інвестиціями в економіку країни загалом, а їх обсяг повинен динамічно зростати. Реалії ж економічної ситуації в Україні свідчать протилежне – сьогодні фінансування освіти здійснюється за «залишковим» принципом.

Фінансування системи освіти в Україні явно не відповідає сучасним вимогам. Проблемність наявної сьогодні ситуації в освіті полягає у відсутності цілісної, науково обгрунтованої програми фінансового забезпечення галузі. У результаті недоотримання фінансових ресурсів, застарілістю нормативно-правового забезпечення та механізмів залучення і використання позабюджетних коштів освітніх галузей не отримує необхідного розвитку.

Аналізуючи обсяги бюджетного фінансування освіти за окремими її складовими протягом 2010-2011 рр., відзначаємо, що домінуючи статтями видатків зведеного бюджету є видатки на загальну середню освіту (коливаються в межах 41-42%), вищу освіту (28-30%) дошкільну освіту (11-12%) та професійно-технічну (в межах 6%). Близько 4% займають видатки на позашкільну освіту та заходи із позашкільної роботи з дітьми; післядипломна освіта займає приблизно 1%. Явно скорочується обсяг видатків на програми матеріального забезпечення навчальних закладів, дослідження і розробки у сфері освіти.

Однією з основних проблем у фінансуванні освіти є відсутність дієвих механізмів контролю за дотриманням норм чинного законодавства, тому інколи спостерігається «відмивання» грошей на освіті. Крім того обсяги навчального навантаження на освітян та рівень їх оплати ще й досі відстає від показників високорозвинених країн.

Загальновідомо, що економічно розвинені країни не заощаджують на освіті. Вони щорічно кардинально збільшують витрати на освіту з державного бюджету, забезпечуючи таким чином свій майбутній розвиток. Достатньо навести такі приклади: США витрачають на освіту –16%, Німеччина –12%, Франція –16%, Фінляндія – 7,2% від річного валового внутрішнього продукту, тоді як в Україні офіційно -6%, але насправді ця цифра в декілька разів менша.

Для того, щоб досягти значних результатів у галузі освіти, держава повинна спрямовувати свої зусилля на виконання таких основних завдань: визначення фінансування освіти як пріоритетного напрямку видатків бюджетів усіх рівнів, формування багато локальної системи фінансового забезпечення освіти, стимулювання інвестицій юридичних і фізичних осіб у розвиток освіти, забезпечення ефективного використання коштів на функціонування освіти.

Необхідно розробити науково обгрунтовану методіку розрахунку ефективності та результативності програм розвитку і модернізації освіти та розподілу на зазначені цілі бюджетних коштів. Корисним було б переорієнтувати розподіл бюджетних ресурсів із вищої освіти на загальну та середню. Для цього вища освіта має бути більш спрямована на ринок праці та потреби соціально-економічного розвитку країни. Як наслідок – контракти з кінцевими споживачами освітніх послуг частково витіснять державне замовлення. Це дозволить спрямувати вивільнені кошти на фінансування пріоритетних програм розвитку загальної середньої освіти: придбання сучасного обладнання, покращення вивчення якості іноземних мов, фінансування наукових досліджень.

Науковий керівник: ст. викладач Касьяненко Т. В.